

Президенту України Володимиру Зеленському
Прем'єр-міністру України Денису Шмигалю
Міністру МОЗ України Максиму Степанову
Народним депутатам України
Членам Кабінету Міністрів України

Відкритий лист

з приводу критичної ситуації
щодо фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я
та оплати праці медичних працівників

Сьогодні, в умовах епідемії коронавірусної інфекції, як ніколи раніше відбувається зміна відношення суспільства до медичних працівників та справжня переоцінка їх ролі і значення в житті кожної людини. У такі моменти чітко прослідковується те, наскільки залишковий принцип фінансування галузі і неналежне відношення влади до потреб охорони здоров'я, що спостерігався в усі роки Незалежної України, можуть мати негативні наслідки для людини, її життя і здоров'я.

Особливу стурбованість викликає те, що епідемія збіглася у часі із запровадженням з 1 квітня цього року другого етапу медичної реформи та нових механізмів фінансування, що тільки загострило і оголило наявні проблеми.

Абсолютна більшість закладів охорони здоров'я, як і передбачалося, отримали за програмою медичних гарантій значно менший обсяг коштів порівняно з медичною субвенцією. В окремих випадках, наприклад, для психіатричних, фізотричних, онкологічних, паліативних та інших закладів дефіцит коштів виявився вкрай критичним. За таких умов не лише відсутні передумови для суттєвого збільшення заробітної плати, як обіцялося, а, навпаки, існують реальні загрози щодо закриття закладів охорони здоров'я, суттєвого скорочення штату та масового вивільнення медичного персоналу. Обіцяні покращення доступності та безоплатності медичної допомоги для пацієнта та суттєве підвищення оплати праці – для працівників закладів охорони здоров'я, виявилися або цілеспрямованим обманом, або глибокими прорахунками. Обіцяного не отримали ні перші, ні другі.

Ми переконані – зміни потрібні. Проте не ті, які руйнують систему охорони здоров'я, призводять до масового вивільнення працівників та закриття медичних закладів. Медична громадськість неодноразово вказувала на ризики, що пов'язані із необґрунтованими тарифами в рамках програми медичних гарантій. Такі тарифи є абсолютно недостатніми для проведення в необхідному обсязі якісної діагностики та сучасного ефективного лікування, оскільки здебільшого не покривають навіть собівартості медичних послуг, були сформовані на основі показників попередніх років, для яких характерними є значна частка оплати медикаментозного забезпечення за рахунок власних коштів громадян, а також мінімізація вартості послуг завдяки низького неадекватного рівня оплати праці медичного персоналу – найнижчого не лише у порівнянні з іншими країнами Європи, але й в розрізі галузей національної економіки.

Крім того, для фінансування програми медичних гарантій на цей рік не були дотримані основні вимоги Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», згідно яких обсяг видатків Державного бюджету має становити не менше 5% ВВП, а при розрахунку тарифів та коригувальних коефіцієнтів база для визначення компонента оплати праці медичних працівників не може бути меншою за 250 % середньої заробітної плати в Україні за липень попереднього року. На окремі напрямки (пакети) медичних послуг в рамках програми медичних гарантій, наприклад у сфері лікування туберкульозу, психіатричної допомоги, інфекційних хвороб, онкологічних захворювань, медичної реабілітації, паліативної допомоги закладено критично низьке фінансування. Заяви, що порятунком для малопотужних закладів буде перепрофілювання для надання паліативної медичної допомоги та реабілітації також виявилися маніпуляцією – найбільший рівень недофінансування характерний саме для тих закладів, які уже сьогодні надають таку допомогу.

Такий стан речей викликає занепокоєння та напругу серед медичних працівників, наростання негативних настроїв, зниження мотивації до виконання своїх функціональних обов'язків. Крім того, зниження рівня оплати праці спричинить масове звільнення працівників (особливо середнього медичного персоналу) та відтоку з медичних закладів висококваліфікованих та досвідчених медичних кадрів. Ситуація, коли працівники лікарні замість збільшення зарплати не отримують навіть мінімуму, створює небезпечні та загрозливі передумови для діяльності закладів охорони здоров'я, особливо в умовах епідемії.

Безперечно, публічні заяви Президента України В. Зеленського та Міністра охорони здоров'я М. Степанова з приводу реального стану фінансування галузі та недопущення закриття закладів та вивільнення медичних працівників заслуговують лише схвальних відгуків. Проте, слід також констатувати, що перший місяць в умовах реформування уже пройшов, і наявні проблеми з приводу критичного недофінансування галузі і надалі залишаються не вирішеними. І ці потреби, на жаль, не можливо вирішити ні гарними обіцянками, ні яскравими дашбордами, ані пишномовними виступами. Потрібна лише дієва та невідкладна допомога. Потрібні реальні кошти.

Враховуючи вищенаведене, з метою недопущення руйнування системи охорони здоров'я, закриття закладів охорони здоров'я, масового вивільнення працівників та відтоку медичних кадрів за кордон звертаємося до Президента України, народних депутатів України, членів Кабінету Міністрів України, Міністра охорони здоров'я із закликом вжити термінових та дієвих заходів щодо збільшення фінансування за рахунок коштів Державного бюджету державних та комунальних закладів охорони здоров'я, виходячи із реальних потреб, шляхом суттєвого підвищення тарифів на медичні послуги в рамках програми медичних гарантій або запровадження одночасно щомісячної медичної субвенції на підтримку комунальних закладів охорони здоров'я та забезпечення цільових видатків за рахунок коштів Державного бюджету для реального та суттєвого підвищення оплати праці працівників комунальних закладів охорони здоров'я.

Юрій БІЛИЙ,
голова Львівської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України

Олег ДУДА,
голова ГО «Українське Лікарське Товариство у Львові»

Ірина ШЕВЧУК,
президент ГО «Львівська обласна асоціація медичних сестер»

Голові Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування
М.Радущькому
Прем'єр-міністру України
Д.Шмигалю
Голові Львівської обласної ради
О.Ганущину
Голові Профспілки працівників охорони здоров'я України
В.Коваль

Слово на захист

прав медпрацівників, зокрема їх права на безпечну працю,
належну та гідну її оплату.

До Львівської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я поступають звернення від первинних профспілкових організацій, трудових колективів закладів охорони здоров'я області, у яких повідомляється про вкрай складну ситуацію, що викликана різким зменшенням обсягів фінансування після підписання договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій з Національною службою здоров'я України.

Як зазначається у зверненнях, запропоновані договором з НСЗУ тарифи на медичні послуги є абсолютно недостатніми для проведення в необхідному обсязі якісної діагностики та сучасного ефективного лікування. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що робота із застосуванням закріплених у договорі тарифів призведе до зменшення фінансування заробітної плати працівників на 40-50% від розміру попередньої.

Такий стан речей викликає занепокоєння та напругу серед медичних працівників, наростання негативних настроїв, зниження мотивації до виконання своїх функціональних обов'язків. Також зниження рівня оплати праці спричинить масове звільнення працівників (особливо середнього медичного персоналу) та відтоку з державних медичних закладів висококваліфікованих та досвідчених медичних кадрів.

У кінцевому результаті все це може привести до зниження якості наданих медичних послуг, а можливо, і до розвалу або повного колапсу всієї системи охорони здоров'я України.

Особливу стурбованість викликає те, що початок нового етапу проведення медичної реформи збігся з періодом оголошення в державі карантину, викликаного поширенням коронавірусу COVID-19. У такій ситуації медичні заклади при вкрай низькому рівні фінансування, йдеться не лише про спеціалізовані заклади, які задіяні безпосередньо у надання медичної допомоги хворим із зараженням на коронавірус, залишаються беззахисними у боротьбі із смертельно небезпечним ворогом, якого не зупиниш ані гарними обіцянками, яскравими буклетами, ані пишномовними виступами. Потрібна дієва та невідкладна допомога.

Львівська обласна організація Профспілки працівників охорони здоров'я України вважає необхідним попередити, що ставлення держави, суспільства до медицини в цілому та працівників цієї галузі зокрема, буде мати наслідком адекватну зворотну реакцію. І це реалії, з якими не можна не рахуватись. Ми вже відчули значний відтік професійних висококваліфікованих кадрів і лише тепер зрозуміли хибність рішення щодо ліквідації санепідслужби.

Часу на роздуми немає.

Ми рішуче стояли і будемо стояти на захисті прав медичних працівників, зокрема їх права на безпечну працю, належну та гідну оплату праці.

Сподіваємось, що реакцію на наше звернення та прийняття конкретних, дієвих заходів з порятунку медицини як галузі, що стоїть на охороні людського здоров'я, її працівників, ми невідкладно почуємо від кожного, до кого адресоване це звернення.

За дорученням президії,

Юрій БІЛИЙ,
голова Львівської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України

Голові Комітету ВР України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування
Михайлові Радущькому

Офіційне звернення

Шановний Михайле Борисовичу!

В Україні з'явилися випадки, коли медичні працівники закладів охорони здоров'я захворіли на COVID-19 під час виконання професійних обов'язків.

З часом невтішна офіційна статистика з огляду на міжнародну практику буде лише зростати, оскільки медичний персонал кожного дня та кожної зміни контактує з хворими та носіями особливо небезпечної коронавірусної інфекції, як підтвердженими, так і невстановленими.

Реальний рівень забезпечення індивідуальним захистом працівників від інфікування, а також стан забезпечення комунальних медичних закладів засобами колективного та індивідуального захисту є вкрай недостатнім.

Кожен пацієнт нині може бути потенційним носієм коронавірусу, зважаючи на можливість тривалого безсимптомного протікання хвороби.

В цей же час слід визнати, що гарантії захисту медичного персоналу в умовах епідемії, передбачені Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (надалі – Закон), не забезпечуються в повній мірі.

Згідно вимог статті 37 Закону роботи в осередках особливо небезпечних і небезпечних інфекційних хвороб (епідеміологічне обстеження, лікувальні, профілактичні та протиепідемічні заходи, у тому числі дезінфекційні) належать до робіт з особливо шкідливими та шкідливими умовами праці. Перелік посад медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах із шкідливими та особливо шкідливими умовами праці в осередках інфекційних хвороб, визначається Кабінетом Міністрів України. На цих працівників поширюються встановлені законодавством умови оплати праці, заходи соціального захисту, пільги та компенсації.

За правилами статті 39 Закону захворювання на інфекційні хвороби медичних та інших працівників, що пов'язані з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження збудниками інфекційних хвороб (надання медичної допомоги хворим на інфекційні хвороби, роботи з живими збудниками та в осередках інфекційних хвороб, дезінфекційні заходи тощо), належать до професійних захворювань.

Враховуючи наведене та з метою дієвого захисту працівників закладів охорони здоров'я в умовах пандемії COVID-19 вимагаємо:

- забезпечити із прийняттям відповідних інструктивно- нормативних документів:
- обов'язкове періодичне тестування на виявлення вірусу SARS-CoV-2 та захворювання COVID-19 шляхом ПЛР діагностики медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації захворювання серед людей на коронавірусну хворобу.
- розслідування кожного випадку захворювання серед людей на COVID-19 та інші інфекційні хвороби працівників закладів охорони здоров'я, що пов'язані з виконанням професійних обов'язків в умовах пандемії COVID-19, як гострого професійного захворювання.

Юрій БІЛИЙ,
голова Львівської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України

Олег ДУДА,
голова ГО «Українське Лікарське Товариство у Львові»